

กองทุนหมุนเวียน

จิตติมา คุปตานนท์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ร่วมกับ

สถาบันนโยบายศึกษา



กองทุนหมุนเวียน

จิตติมา คุปตานนท์

เอกสารวิชาการหมายเลข ลส 301
กุมภาพันธ์ 2537

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ร่วมกับ
สถาบันนโยบายศึกษา

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียน

จิตติมา คุปตานนท์

มหาบัณฑิตทางการพัฒนาเศรษฐกิจ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปัจจุบันเป็นผู้สื่อข่าว
นิตยสารผู้จัดการรายเดือน ข้อเขียนในเอกสารนี้เป็นผลงานระหว่างเป็นนักวิจัยโครงการสำนักวิจัยและ
วิเคราะห์งบประมาณฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันนโยบายศึกษา

คำนำ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของการปรับตัวเพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในช่วงแห่งการปรับเปลี่ยนนี้ ย่อมเกิดปัญหานานัปการขึ้น นอกเหนือไปจากปัญหาพื้นฐานด้านต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่แล้ว รัฐสภาในฐานะผู้ใช้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ จึงควรมีส่วนช่วยเกื้อหนุนฝ่ายบริหารในการชี้ประเด็นปัญหา และเสนอแนะแนวนโยบายด้วยความฉับไวและทันการณ์ ในการนี้จำเป็นต้องมีข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและสมบูรณ์เพื่อเสริมให้กระบวนการพิจารณากำหนดนโยบายมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และโครงการสำนักวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณฝ่ายนิติบัญญัติ ในสังกัดสถาบันนโยบายศึกษา มีความเห็นร่วมกันที่จะจัดทำเอกสารวิชาการเผยแพร่แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ข้อมูลและนำเสนอบทวิเคราะห์ปัญหาและนโยบายต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และกระบวนการนิติบัญญัติ ในการนี้ โครงการสำนักวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณฝ่ายนิติบัญญัติจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้มีการจัดทำคลังข้อมูลและการเขียนบทวิเคราะห์ โดยที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้จัดพิมพ์และเผยแพร่เอกสารวิชาการที่จัดทำขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสถาบันนโยบายศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิชาการที่จัดทำขึ้นนี้จะ เป็นประโยชน์ ทั้งต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสาธารณชนโดยทั่วไป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ร่วมกับ

สถาบันนโยบายศึกษา

สารบัญ

1. กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร	1
2. เงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน	4
3. กองทุนสิ่งแวดล้อม	7
4. กองทุนส่งเสริมการส่งออก	12
5. กองทุนพัฒนาถั่วเหลือง	14
6. กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน	15
7. กองทุนพัฒนาชุมชนเมือง	20
8. กองทุนพัฒนาเมือง	22
9. กองทุนบำเหน็จกลาง	23
10. กองทุนยางมะตอย	24
11. กองทุนพัฒนาเพื่อการลงทุน	25

กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

1. ความเป็นมา

กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (กองทุนฯ) เริ่มดำเนินงานครั้งแรกในปีงบประมาณ 2535 ด้วยงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลจำนวน 6,000 ล้านบาท หรือกล่าวได้ว่าเป็นครั้งแรกของรัฐบาลที่มีการตั้งงบประมาณเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรโดยตรง ซึ่งจะเป็นผลดีในแง่ของการสามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันต่อเหตุการณ์ ต่างจากในอดีตที่มีหน่วยงานสำหรับช่วยเหลือเกษตรกรกระจัดกระจายหลายแห่ง แต่ขาดการประสานนโยบายที่ดี หรือมักเป็นแหล่งแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจในแต่ละช่วงเวลาเป็นสำคัญ

2. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ คือ ให้การช่วยเหลือเกษตรกรอย่างมีระบบและครอบคลุมสินค้าเกษตรทุกชนิด ยกเว้นสินค้าเกษตรที่มีกฎหมายกำหนดการช่วยเหลืออยู่แล้ว เช่น น้ำตาลทราย ยางพารา เป็นต้น

3. นโยบายของรัฐบาล

3.1 การบริหารเงินกองทุน

เงินกองทุนฯ จำนวน 6,000 ล้านบาทนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงบนโยบายพิเศษในงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2535 โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ในสัดส่วนคนละครึ่ง ส่วนของกระทรวงพาณิชย์มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คณะกรรมการฯ) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายและมาตรการกำหนดหลักเกณฑ์ วางแนวทางการช่วยเหลือด้านการตลาด รวมทั้งกำหนดราคาเป้าหมายของสินค้าเกษตรแต่ละชนิด โดยรัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือทันทีที่ราคาสินค้าเกษตรต่ำกว่าราคาเป้าหมาย จนกระทั่งราคาสูงกว่าเป้าหมายจึงยุติการช่วยเหลือ สำหรับการกำหนดราคาเป้าหมายนำ จะคำนวณจากรายได้ที่เกษตรกรสมควรได้รับในปีนั้น และราคาถัวเฉลี่ยรายเดือนย้อนหลัง 3 ปี โดยจะประกาศราคาเป้าหมายนำก่อนที่สินค้าเกษตรนั้นจะถึงตันฤดูกาลผลิต สำหรับเงินทุนในส่วนความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะเน้นการช่วยเหลือเกษตรกรในรูปแบบการให้สินเชื่อเพื่อใช้ในการฟื้นฟูการเกษตร โดยผ่านทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) นอกเหนือจากการนำไปใช้ในกองทุนที่ดินของ ธกส. อย่างไรก็ตาม เงินกองทุนนี้ไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติ หรือได้รับความเสียหายจากการระบาดของศัตรูพืช

3.2 คณะกรรมการดำเนินงาน

เพื่อให้ผลการดำเนินงานของกองทุนฯ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร พ.ศ. 2534 จึงระบุให้จัดตั้ง “คณะกรรมการติดตามและประเมินผล” ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณเป็นประธานกรรมการ ส่วนกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจาก

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง ธกส. โดยทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบ สำหรับคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ส่วนรองประธานประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขณะที่อธิบดีกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทน ธกส. ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ

4. ผลการดำเนินงาน

4.1 สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน

หากพิจารณาถึงการดำเนินงานของกองทุนฯ ในช่วงงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2535 (1 ตุลาคม 2534-30 กันยายน 2535) ซึ่งอยู่ในช่วงที่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี พบว่า กองทุนฯ ได้ช่วยเหลือเกษตรกรด้วยความโปร่งใส ปรากฏจากข่าวคราวเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ ขณะที่สมัยรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูรแม้เข้ามาบริหารประเทศในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ก็มีข่าวคราวถึงความไม่ชอบมาพากลในการบริหารเงินกองทุนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เงินผิดประเภท ซึ่งรายละเอียดของการใช้เงินกองทุนฯ จะเสนอตามลำดับเวลาดังนี้

23 พฤศจิกายน 2534

นายยุক্তি สาริกะภูติ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายสุวรรณ ไตรผล ผู้จัดการ ธกส. ได้ลงนามร่วมกันในการร่วมมือบริหารเงินของกองทุนฯ จำนวน 3,000 ล้านบาท โดยเงินจำนวนดังกล่าวจะใช้ใน 2 โครงการคือ

1. โครงการฟื้นฟูการเกษตรจำนวน 2,000 ล้านบาท ซึ่งฝากไว้กับ ธกส. เพื่อนำไปปล่อยสินเชื่อทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้แก่เกษตรกร ในอัตราดอกเบี้ย 9% โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องผ่านคณะกรรมการประสานการผลิตของเกษตรกรระดับอำเภอและระดับจังหวัด รวม 2 ชุดก่อน

2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ภายใต้งบประมาณที่เหลือจำนวน 1,000 ล้านบาท หรือเป็นการเพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานของกองทุนที่ดิน

27 พฤศจิกายน 2534

นายพิศิฐ เศรษฐวงศ์ รองอธิบดีกรมการค้าภายใน กล่าวว่า กระทรวงพาณิชย์จะเข้าแทรกแซงด้านตลาดสินค้าเกษตรจำนวน 2 ชนิดคือ

1. ข้าว จำนวน 2,200 ล้านบาท
2. กาแฟ จำนวน 400 ล้านบาท

โครงการทั้งสองนี้จะใช้เงินกองทุนฯ ในส่วนของกระทรวงพาณิชย์ที่ได้รับจัดสรรจำนวน 3,000 ล้านบาท ดังนั้น จึงเหลือเงินที่จะแทรกแซงพืชเกษตรอื่นอีกจำนวน 400 ล้านบาท

อนึ่ง โครงการแทรกแซงด้านตลาดของสินค้าเกษตรทั้งสองชนิดข้างต้น ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว

23 พฤศจิกายน 2534

ที่ประชุมสมาชิกสภามคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย เรียกร้องให้กระทรวงพาณิชย์นำเงินกองทุนฯ มาแทรกแซงการตลาด โดยการชดเชยให้ผู้เลี้ยงไก่ เนื่องจากประสบภาวะการขาดทุนจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏว่าเรื่องดังกล่าวได้รับการสนองตอบจากรัฐบาลแต่อย่างใด

4.2 สมัยรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร

แม้ว่าคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรในสมัยรัฐบาลพลเอก สุจินดา คราประยูร ได้อนุมัติวงเงินจำนวน 1,639 ล้านบาท สำหรับการจัดซื้อปุ๋ยจำนวน 300,000 ตัน เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรในราคาต่ำกว่าท้องตลาด รวมทั้งสามารถซื้อได้ในรูปสินเชื่อที่มีระยะปลอดหนี้ในปีแรก (*The Nation*, May 25, 1992) นอกเหนือจากการขออนุมิตินำเงินกองทุนฯ จำนวน 1,500 ล้านบาท ออกไปแทรกแซงราคาข้าวเปลือกที่ตกต่ำ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้อนุมัติแล้ว แต่ไม่มีรายละเอียดในการดำเนินการ

การที่คณะกรรมการฯ อนุมัติให้นำเงินกองทุนฯ เพื่อใช้ในโครงการดังกล่าว โดยเฉพาะการอนุมัติให้นำเงินจากกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรจำนวน 800 ล้านบาท และจากกองทุนที่ดินจำนวน 900 ล้านบาท เพื่อชำระค่าปุ๋ยจำนวน 300,000 ตัน ได้สร้างความไม่พอใจแก่ ธกส. ในฐานะผู้ดูแลเงินกองทุนฯ เนื่องจากเป็นการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ ที่ผิดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกษตรกรกู้ไปลงทุน ขณะที่กองทุนที่ดินมีหน้าที่จัดหาที่ดินให้เกษตรกรเป็นสำคัญ ส่วนนายอนุวรรตน์ วัฒนพงษ์ศิริ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และนายพินิจ จันทรสุรินทร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในขณะนั้น ต่างก็ยืนยันถึงการสามารถใช้เงินกองทุนฯ ตามโครงการดังกล่าวได้ว่า ไม่ผิดวัตถุประสงค์แต่อย่างใด พร้อมทั้งโจมตี ธกส. ว่า เหตุที่ไม่ยอมอนุมัติก็เพราะมีผลประโยชน์จากเงินจำนวนดังกล่าว (*มติชน* 1 มิถุนายน 2535 และ *สยามรัฐ* ฉบับวันที่ 2 มิถุนายน 2535)

4.3 สมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย

เป็นสิ่งที่น่ายินดีที่รัฐบาลนายชวน หลีกภัย มีนโยบายสานต่อในการช่วยเหลือเกษตรกร โดยกระทรวงการคลังได้อนุมัติเงินสมทบกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในปีงบประมาณ 2536 อีกจำนวน 6,000 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2535 พร้อมทั้งมีนโยบายเร่งด่วนในการพยุงราคาสินค้าเกษตร 3 ชนิด คือ ข้าว กาแฟ และกระเทียม

สำหรับเงินกองทุนฯ ที่รัฐบาลนายชวน หลีกภัยอนุมัติจำนวน 6,000 ล้านบาท หากนำไปรวมกับเงินกองทุนฯ เดิมที่มีอยู่จำนวน 1,000 ล้านบาท เพราะหักส่วนที่หน่วยงานราชการยืมไปในช่วงปีงบประมาณ 2535 ที่ผ่านมาประมาณ 5,000 ล้านบาท จะทำให้มีเงินกองทุนฯ เพื่อใช้จ่ายในปีงบประมาณ 2536 จำนวน 7,000 ล้านบาท หรือรวมสุทธิแล้วเงินกองทุนฯ จะมีจำนวนทั้งสิ้น 12,000 ล้านบาท (รัฐบาลนายอานันท์ อนุมัติให้เดิมจำนวน 6,000 ล้านบาท)

เงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน

1. ความเป็นมา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนที่จัดทำขึ้นในปี 2528 เป็นการปรับปรุงมาจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียน กองทุนจัดหาที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ พ.ศ. 2519 เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่เร่งด่วน โดยจะช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนทั้งเกษตรกรและผู้ยากจนในด้านหนี้สิน หนี้ค้ำความ และการประกอบอาชีพ

สำหรับเงินทุนหมุนเวียนกองทุนจัดหาที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ เริ่มก่อตั้งครั้งแรกในปี 2517 ด้วยเงินทุน 35,000,000 บาท โดยการตัดโอนจากเงินทุนหมุนเวียนเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกร ในสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์มาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ต่อมาในปี 2518 ได้ย้ายไปอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพร้อมยอดเงินทุนจำนวน 21,205,247 บาท ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2518 ส่วนปี 2519 ได้มีการโอนยอดเงินทุนที่ค้างอยู่ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจำนวน 13,794,753 บาท มาอยู่ในบัญชีเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งมีการออก “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนกองทุนจัดหาที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ พ.ศ. 2519” ภายใต้วัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ

1. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงที่ดินให้มีสภาพเป็นที่ทำกินได้
2. เพื่อจัดซื้อที่ดิน รวมทั้งการไถถอนและรับโอนคืนที่ดิน
3. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการช่วยเหลือชาวนาชาวไร่

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ของเกษตรกรและผู้ยากจนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2528 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์การใช้จ่ายของเงินทุนหมุนเวียนฯ ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินของตนเอง และปรับปรุงคุณภาพที่ดิน ทั้งนี้ต้องเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนเห็นว่ามี ความจำเป็นเร่งด่วน
2. ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนเกี่ยวกับกรณีข้อพิพาทเรื่องกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการเช่าที่ดิน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินคดี
3. ค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนเกษตรกรและผู้ยากจนในการประกอบอาชีพให้มีรายได้สูงขึ้น
4. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรและผู้ยากจนได้ทราบถึงนโยบายการช่วยเหลือของรัฐบาล
5. ค่าใช้จ่ายอื่นที่นายกรัฐมนตรีเห็นสมควรให้จ่าย เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

พิเศษเฉพาะราย

สำหรับค่าใช้จ่ายตาม 1-4 ให้จ่ายตามมติของคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน เป็นที่น่าสังเกตว่า วัตถุประสงค์ของเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2528 ยังคงให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนในเรื่องเกี่ยวกับที่ดินทำกินเช่นเดียวกับเงินทุนหมุนเวียนกองทุนจัดหาที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ เพียงแต่เน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างเร่งด่วน

3. นโยบายของรัฐบาล

3.1 แหล่งเงินทุนของเงินหมุนเวียน

เพื่อให้การดำเนินงานของเงินทุนหมุนเวียนมีความคล่องตัวในทางปฏิบัติ ดังนั้นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2528 จึงระบุให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเปิดบัญชีไว้ที่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง คลังจังหวัดและคลังอำเภอ เรียกว่า “บัญชีเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน” จนกระทั่งในปี 2535 สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ได้มีการแก้ไขระเบียบฯ เพิ่มเติม โดยกำหนดให้มีบัญชีเงินฝากที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภายในวงเงินและเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังกำหนด

สำหรับเงินที่จะนำเข้าบัญชีเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน คือ

1. ยอดเงินคงเหลือจากบัญชีเงินทุนหมุนเวียนกองทุนจัดหาที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่
2. เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
3. เงินรับอื่น ๆ ที่เกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินงานของเงินทุนหมุนเวียน

4. ผลการดำเนินงานในช่วงตั้งแต่ปี 2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2530	ปี 2531	ปี 2532	ปี 2533
1. งบรายได้-รายจ่าย				
รายได้	0.098		0.100	0.105
รายได้จากการดำเนินงาน	0.095		0.095	0.095
รายได้อื่น	0.003		0.005	0.010
รายจ่าย	-		-	-
รายจ่ายในการดำเนินงาน	-		-	-
รายจ่ายอื่น	-		-	-
รายได้สูงกว่ารายจ่าย	0.098		0.100	0.105
2. งบดุล				
สินทรัพย์	30.403		30.639	30.778
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	-		-	-
เงินฝากกระทรวงการคลัง	12.755		13.619	14.266
เงินโอน	0.002			
ลูกหนี้	16.230		15.568	15.025
รายได้ค้างรับ	0.340		-	-
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	-		0.376	0.384
สินทรัพย์อื่น	-		1.076	1.076
สิทธิการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	1.076		-	-
หนี้สินและทุน	30.499		30.639	30.778
กำไรที่ยังไม่ถือเป็นรายได้	0.050		-	-
หนี้สินอื่น	-		0.091	0.125
ทุน	35.000		35.000	35.000
กำไรที่ยังไม่ถือเป็นรายได้	0.050		-	-
บัญชีรายได้-รายจ่ายสะสม	(4.551)		(4.452)	(4.347)

กองทุนสิ่งแวดล้อม

1. ความเป็นมา

ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประชาชนไม่น้อยได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการเจ็บไข้ได้ป่วยเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ อันเนื่องจากการสูดดมอากาศที่เป็นพิษ หรือรุนแรงกระทั่งบาดเจ็บล้มตายเป็นรายวันแล้ว แม้ว่ารัฐบาลแทบทุกชุดที่ผ่านมาจะประกาศว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน แต่ก็ไม่มีใครประกาศว่า รัฐบาลได้ลงมือปฏิบัติเป็นรูปธรรมให้เห็นชัดเจนแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะหากพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้วพบว่า กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้มีการปรับปรุงแก้ไขล่าสุด (ก่อนสมัยรัฐบาลอานันท์ 1) ตั้งแต่ปี 2522 ซึ่งไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า รายละเอียดของตัวบทกฎหมายฉบับดังกล่าวมีความเหมาะสมกับภาวะการณ์ปัจจุบันน้อยมาก

รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุนให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งได้กำหนดมาตรการที่เด่นชัดหลายประการในเรื่องการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญคือ การระบุให้จัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม พร้อมกับให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในอดีตรวม 3 ฉบับ คือ พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2518 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2531 และ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2522 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน 2535 เป็นต้นไป

2. วัตถุประสงค์

สำหรับเหตุผลในการประกาศใช้พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ตามที่ระบุไว้ท้ายพรบ. คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างพอเพียง สมควรปรับปรุงใหม่โดย

1. ส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
3. กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่นให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรง
4. กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ
5. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน
6. กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. สารสำคัญของพระราชบัญญัติ

พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ หลายประการเพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ส่วนคณะกรรมการประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม พร้อมทั้งเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกไม่เกิน 8 คน ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องมีผู้แทนภาคเอกชนร่วมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง (2 คน) โดยมีปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการฯ คือ การเสนอนโยบาย แผนงาน และมาตรการในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกำกับการจัดการและบริหารเงินกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ให้จัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม โดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เป็นผู้รับผิดชอบเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุน สำหรับแหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สินของกองทุน คือ

2.1 เงินกองทุนเชื้อเพลิงตามจำนวนที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

2.2 เงินที่โอนมาจากเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2535

2.3 เงินค่าบริการและค่าปรับที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้

2.4 เงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นคราว ๆ

2.5 เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับจากภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

2.6 เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุนนี้

2.7 เงินอื่น ๆ ที่ได้รับมาเพื่อดำเนินการกองทุนนี้

สำหรับการเบิกจ่ายเงินกองทุนนี้ ให้ใช้จ่ายเพื่อการกู้ยืม การลงทุน หรือการดำเนินงานในการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย อากาศเสีย หรืออุปกรณ์อื่นใดเพื่อการควบคุมบำบัดหรือขจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมหรือการดำเนินกิจการของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน นอกเหนือจากเพื่อเป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ส่วนหลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับการขอกู้ยืมเงินกองทุน รวมทั้งการพิจารณาจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ส่วนคณะกรรมการประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมโยธาธิการ อธิบดีกรม-

โรงงานอุตสาหกรรม อธิปไตยกรมทรัพยากรธรณี อธิปไตยกรมควบคุมมลพิษ อธิปไตยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินห้าคนที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมดำรงตำแหน่งกรรมการและเลขานุการ

3. คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดย

3.1 กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องของน้ำในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง แหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในแผ่นดิน น้ำบาดาล น้ำทะเลชายฝั่ง ตลอดจนมาตรฐานคุณภาพอากาศระดับเสียงและความสั่นสะเทือน รวมทั้งมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ

3.2 จัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

3.3 กำหนดเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นต้นน้ำลำธาร หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติ

3.4 กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมาย

4. ควบคุมมลพิษ โดย

4.1 จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมมลพิษ เพื่อทำหน้าที่ป้องกันและแก้ไขอันตรายจากภาวะมลพิษ ตลอดจนทำหน้าที่ประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ในเรื่องดังกล่าว

4.2 กำหนดมาตรฐานการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด สำหรับควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน

4.3 กำหนดเขตควบคุมมลพิษ ในท้องที่ที่มีแนวโน้มว่าจะมีปัญหามลพิษร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยประชาชน

4.4 กำหนดมาตรฐานการควบคุมมลพิษทางอากาศ เสียง และทางน้ำ โดยผู้เป็นเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ถูกควบคุมการปล่อยอากาศเสีย หรือมลพิษอื่นใด จะต้องติดอุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับการควบคุมหรือขจัดมลพิษ

4.5 กำหนดให้มีการตรวจสอบและควบคุม รวมทั้งค่าบริการและค่าปรับ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่สำคัญในการควบคุมมลพิษ

5. กำหนดมาตรการส่งเสริมให้ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือด้านอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้าเครื่องมือ เครื่องจักร ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบำบัดมลพิษ

6. กำหนดบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา สำหรับผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ

4. นโยบายของรัฐบาลในการบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม

จากสาระสำคัญของ พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังกล่าวแล้วข้างต้น พบว่า เป็นกฎหมายฉบับแรกที่ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่อผู้กระทำผิดด้านสิ่งแวดล้อม หรือผู้ที่ทำลายสภาพแวดล้อมจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขฟื้นฟูสภาพแวดล้อม นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้เพิ่มอำนาจให้แก่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในการควบคุมดูแลด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำเนินการกำหนดนโยบาย วางแผนปฏิบัติการ ตรวจสอบและติดตามผลได้ครบวงจรในเชิงปฏิบัติมากกว่า พรบ. ส่งเสริมฯ ฉบับ พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2522 ที่ผ่านมาและถูกยกเลิกไปแล้ว

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของกฎหมายฉบับนี้ คือ การให้จัดตั้ง “กองทุนสิ่งแวดล้อม” เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเงินที่ช่วยแก้ไขหรือฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด รวมทั้งการก่อให้เกิดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรงอีก 3 หน่วยงานที่ขึ้นกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม คือ สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สำหรับกรมควบคุมมลพิษที่ดั่งขึ้นมาใหม่นี้ ทำหน้าที่คล้ายกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม คือ การตรวจสอบดูแลและสามารถสั่งปิดโรงงานที่สร้างปัญหามลพิษได้ จึงทำให้มีการเกรงกันว่าอาจเกิดความขัดแย้งในการทำงานกันได้ระหว่างกรมทั้งสอง ซึ่งสังกัดคนละกระทรวง โดยเฉพาะในเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ แต่หากพิจารณาในอีกมุมหนึ่งก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า หากกรมทั้งสองร่วมมือหรือประสานงานกันในการดำเนินนโยบาย รวมทั้งตรวจสอบกันเองในหน่วยราชการ จะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.1 สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน

คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลนายอานันท์ ได้อนุมัติวงเงินจำนวน 5,000 ล้านบาท ในการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม สำหรับเงินจำนวนดังกล่าวมาจาก

- (1) งบประมาณแผ่นดินจำนวน 500 ล้านบาท (ซึ่งจะได้รับจากรัฐบาลทุก ๆ ปี)
- (2) เงินสมทบจากกองทุนน้ำมันจำนวน 4,500 ล้านบาท

พร้อมทั้งประกาศควบคุมมลพิษให้กับพื้นที่ 5 แห่ง คือ พัทยา ภูเก็ต เกาะพีพี อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่เร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยกำหนดแผนงานตามลำดับความสำคัญ 5 ประการที่ต้องแก้ไข คือ

- (1) มลพิษทางน้ำ
- (2) ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) มลพิษทางอากาศและเสียง
- (4) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และ
- (5) ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปัญหาสังคม

สำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการในเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ทั้ง 5 แห่งนั้น ปรากฏว่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี เป็นประธานได้อนุมัติเงินงบประมาณ

จากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน 4,658.34 ล้านบาท ในการแก้ปัญหาในพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตควบคุม อันส่งผลให้เงินกองทุนฯ มีเหลือเพียง 342.34 ล้านบาทเท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่น้อยมากเมื่อเทียบกับ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ

4.2 สมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย

นายพิศาล มูลศาสตร์สาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัยมีแนวคิดที่จะสานต่อนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากรัฐบาลนายอานันท์ สังกัดได้จากการไปตรวจความคืบหน้าการดำเนินงานในพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตควบคุมมลพิษในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2535 รวมทั้งการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการหาเงินสมทบกองทุนสิ่งแวดล้อมว่า “ทางกระทรวงมีโครงการที่จะขอยืมเงินจากองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจกลุ่มประเทศโออีซีดี (OECD) เข้ามาสมทบกับเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมโดยมีโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณา” (ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 17 พฤศจิกายน 2535) นอกจากนี้ นายพิศาลฯ ยังมีนโยบายที่จะโอนเงินกองทุนกองทุนสิ่งแวดล้อมมาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยอ้างว่า เพื่อความสะดวกในการบริหารการเงิน

กองทุนส่งเสริมการส่งออก

1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

กองทุนส่งเสริมการส่งออก จัดตั้งขึ้นในปี 2528 ภายใต้การรับผิดชอบดูแลของคณะกรรมการพัฒนาการส่งออก ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมกิจกรรมด้านการส่งออก และเพื่อว่าจ้างนักล็อบบี้ (Lobbyists) มีอาชีพในการดำเนินการตรวจสอบและโต้ตอบทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ค้า

2. แหล่งที่มาของเงินกองทุน

สำหรับเงินกองทุนการจัดตั้งกองทุนฯ เริ่มแรกนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จัดเก็บภาษีเฉพาะจากการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตรา 0.5% ของมูลค่าสินค้า ทำให้มีรายได้จากการจัดเก็บสูงถึง 300 ล้านบาทในปีแรกของการจัดเก็บ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จึงให้ยุติการจัดเก็บชั่วคราว อย่างไรก็ตาม เงินกองทุนดังกล่าวได้ถูกใช้หมดไปอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายสำหรับการดำเนินโครงการต่าง ๆ มากกว่าการขอรับจากสำนักงบประมาณ

ต่อมาในปี 2533 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้เรียกเก็บภาษีจากสินค้านำเข้าทุกชนิดในอัตรา 0.5% เพื่อนำส่งเข้ากองทุนฯ ผลก็คือ ภายหลังการจัดเก็บเพียง 3 เดือน กองทุนฯ มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นประมาณ 1,500 ล้านบาท และจากรายงานล่าสุด (Bangkok Post, 15, 1992) พบว่า กองทุนฯ มีรายได้สูงเกือบ 5,000 ล้านบาท การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของเงินกองทุนฯ นี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการที่สำคัญคือ การเพิ่มขึ้นของแหล่งที่มาของเงินกองทุนที่ครอบคลุมถึงค่าธรรมเนียมการนำเข้ากากถั่วเหลืองที่จัดเก็บอัตรา 1,050 บาทต่อตัน ซึ่งมีการนำเข้าในประเทศประมาณปีละ 400,000 ถึง 500,000 ตัน นอกเหนือจากการเก็บภาษีจากการส่งออก ตลับลูกปืนจากประเทศไทยไปกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป ซึ่งต้องถูกจัดเก็บภาษีการส่งออก (Countervailing Duty: CVD) ในอัตราหน่วยละ 1.61 บาท แต่อัตราดังกล่าวได้ลดลงตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2535 เหลืออัตราหน่วยละ 1.49 บาท การจัดเก็บภาษีการส่งออกตลับลูกปืนเป็นการกระทำที่ฝ่ายรัฐบาลต้องปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของประเทศคู่ค้าที่ต้องการตอบโต้การกระทำของฝ่ายรัฐบาลที่ให้การสนับสนุน (subsidy) ในการผลิต อันเป็นการละเมิดกฎการค้าเสรีระหว่างประเทศหรือข้อบังคับของแกตต์ เดิมฝ่ายไทยไม่มีการเก็บภาษีการส่งออก แต่ผู้ส่งออกจะต้องถูกเก็บภาษีในอัตราที่สูงจากประเทศที่จะส่งสินค้านั้นเข้าไปจำหน่าย

ผลการเจรจาระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศในประชาคมยุโรปได้ตกลงให้ฝ่ายไทยเป็นผู้จัดเก็บภาษีการส่งออกตลับลูกปืนจากผู้ส่งออก โดยกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบ และจะออกเอกสารยืนยันการชำระภาษีให้แก่ผู้ส่งออก เพื่อเป็นหลักฐานแสดงการชำระภาษีแล้ว สำหรับเงินที่จัดเก็บนี้ได้มีการตกลงกันว่า จะส่งเข้ากองทุนส่งเสริมการส่งออก อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติไม่ได้มีการกระทำตามข้อตกลงดังกล่าว โดยเงินภาษี CVD ที่จัดเก็บได้จะนำเข้ากองทุนสวัสดิการเจ้าหน้าที่กรมการค้าต่างประเทศ (The FID's Official Welfare Fund) แทน การกระทำดังกล่าวนี้จะไม่เกิดความเสียหายใด ๆ ถ้าไม่มีรายงานจากเจ้าหน้าที่ตุลาการของประเทศเบลเยียมว่า ในช่วงเดือนกันยายน 2534 ถึงเดือนมิถุนายน 2535 ที่ผ่านมานั้น

ปรากฏว่า ตลับลูกปืนจำนวนกว่า 660,000 หน่วยที่นำเข้าจากประเทศไทยปราศจากเอกสารที่แสดงการชำระ CVD นอกเหนือจากการที่ประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรปได้ตรวจพบว่าเป็นช่วงเดือนพฤษภาคม 2534 ถึงเดือนมกราคม 2535 ได้มีการส่งตลับลูกปืนจำนวนมากกว่า 2.8 ล้านหน่วยไปประเทศญี่ปุ่น ก่อนที่จะส่งมายังประชาคมยุโรปอีกครั้ง โดยมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยง CVD นั้นเอง เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ควรจะมีคำอธิบายจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในแต่ละกรณี มิใช่ว่าจะแก้ไขโดยให้ส่งเงินที่จัดเก็บ CVD เข้ากองทุนส่งเสริมการส่งออก

อนึ่ง กองทุนสวัสดิการเจ้าหน้าที่กรมการค้าต่างประเทศจัดตั้งขึ้นโดยกรมการค้าต่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่กรมการค้าต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันกองทุนดังกล่าวถูกโจมตีในหลายประเด็น เช่น ความไม่ชัดเจนของที่มาของเงินทุน เป็นต้น

กองทุนพัฒนาถั่วเหลือง

เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2535 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ได้มีมติเห็นชอบให้นำเข้าถั่วเหลืองจำนวน 80,000 ตัน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนตามข้อเรียกร้องของกลุ่มโรงงานสกัดน้ำมันพืช โดยกำหนดให้เก็บค่าธรรมเนียมพิเศษการนำเข้า (เซอร์ชาร์จ) เมล็ดถั่วเหลืองตันละ 585 บาท นอกเหนือจากการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนพัฒนาถั่วเหลืองตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยใช้เงินจากค่าเซอร์ชาร์จดังกล่าวข้างต้นเป็นเงินทุน หน้าที่ที่สำคัญของกองทุนพัฒนาถั่วเหลือง (กองทุนฯ) คือ การส่งเสริมการผลิตโดยการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ที่ดีแจกจ่ายแก่เกษตรกร และนำมาวิจัยปรับปรุงคุณภาพเมล็ดถั่วเหลือง

แต่เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดข้อบังคับว่า ค่าเซอร์ชาร์จที่จัดเก็บจากการนำเข้าผลผลิตการเกษตรต้องส่งเข้ากองทุนพัฒนาการส่งออกของกระทรวงพาณิชย์เท่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยงข้อกำหนดดังกล่าว จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียก “ค่าเซอร์ชาร์จ” เป็น “เงินบริจาค” กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เอกชนที่นำเข้าถั่วเหลืองจะต้องบริจาคเงินจำนวน 585 บาทต่อตันให้แก่กองทุนพัฒนาถั่วเหลือง

การเปลี่ยนแปลงการเรียก “ค่าเซอร์ชาร์จ” เป็น “เงินบริจาค” ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารของผู้ประกอบกิจการโรงสกัดน้ำมันเป็นอย่างมาก เนื่องจากกรมสรรพากรได้กำหนดว่า เงินบริจาคคือผลกำไร ไม่ใช่ต้นทุน จึงไม่สามารถถือเป็นต้นทุนเพื่อนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายก่อนเสียภาษีเหมือนกรณีค่าเซอร์ชาร์จได้ ทางสมาคมโรงงานสกัดน้ำมันถั่วเหลืองและผู้นำเข้าถั่วเหลือง จึงปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขมติคณะรัฐมนตรี หากไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงคำว่า “บริจาค”

อย่างไรก็ตาม จากรายงานล่าสุดในช่วงเดือนสิงหาคม 2535 ปรากฏว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เปลี่ยนแปลงถ้อยคำจาก “บริจาค” เป็น “ให้ผู้นำเข้าส่งเงินเข้ากองทุนตามระเบียบ” และผู้ประกอบการสามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายได้

กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

1. ความเป็นมา

ความต้องการใช้พลังงานเพื่อสนองตอบการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นทุก ๗ ปี จากรายงานการคาดการณ์ล่าสุด (พฤศจิกายน 2535) แจ้งว่า ความต้องการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 9 ต่อปี หรือเทียบเท่ากำลังการผลิตไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นประมาณ 1,000 เมกะวัตต์ต่อปี ส่งผลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหาพลังงานต้องเร่งดำเนินการหรือจัดทำนโยบายต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการดังกล่าว ประกอบกับในช่วงเวลา 1-2 ปีที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ทั่วโลกต่างตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรม ยานพาหนะ ตลอดจนการผลิตพลังงานไฟฟ้าไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อมจำนวนมากไม่น้อย ตัวอย่างเช่น การผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ได้ใช้ถ่านหินลิกไนต์ซึ่งมีคุณภาพต่ำเป็นเชื้อเพลิง จึงทำให้เกิดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และไนโตรเจนออกไซด์มากกว่าถ่านหินคุณภาพดี ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวต้องได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากมลภาวะทางอากาศ ซึ่งเหตุการณ์ล่าสุดเมื่อเดือนตุลาคม 2535 ได้มีการรายงานข่าวกันครึกโครมอยู่หลายวันเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ชาวบ้านสบปาดจำนวนหลายรายต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล เนื่องจากได้รับก๊าซพิษที่ปล่อยจากโรงไฟฟ้ามากเกินไป

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผลของความต้องการใช้พลังงานภายในประเทศในอัตราที่สูงขึ้น ประกอบกับความตื่นตัวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ทำให้รัฐบาลดำเนินโครงการที่สำคัญ 2 ประการ ในช่วงปี 2534-2535 (รัฐบาลนายอานันท์) เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์พลังงานอย่างเป็นระบบในอนาคต คือ

(1) โครงการด้านการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า หรือ Demand Side Management (DSM) ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการประหยัดไฟฟ้าและการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนองตอบความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านก่อสร้างโรงไฟฟ้า หรือเรียกว่าการจัดการด้าน Supply Side Management

นับแต่ปี 2534 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการหลายประการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ไฟฟ้า เช่น การปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าเพื่อให้สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงมากขึ้น การกำหนดอัตราค่าไฟฟ้าในแต่ละช่วงเวลาของวันให้แตกต่างกัน (Time of Use Rate) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการใช้ไฟฟ้าในช่วงที่มีการใช้ไฟฟ้าสูงสุดของระบบไฟฟ้า ขณะนี้ปัจจุบันกำลังดำเนินโครงการ DSM ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญทางด้านส่งเสริมให้มีการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ ที่หลายประเทศทั่วโลกได้ดำเนินการและประสบผลสำเร็จมาแล้ว กล่าวคือ ประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าจะเสียค่าใช้จ่ายด้านไฟฟ้าลดลง เนื่องจากจำนวนหน่วยของการใช้ไฟฟ้าจะลดลงจากการใช้อุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้าและจากการลดลงของค่าไฟฟ้าที่เรียกว่า ค่าความไม่ต้องการพลังไฟฟ้า (Demand Charge) ที่เกิดจากการลงทุนก่อสร้างโรงไฟฟ้าลดลง

(2) ประกาศใช้พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2535 สำหรับสาระสำคัญของ พรบ. ฉบับดังกล่าวโดยเฉพาะเรื่องการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน” จะเป็นประเด็นหลักที่จะกล่าวถึงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ

สำหรับวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ตามที่ระบุไว้ท้ายกฎหมายคือ เนื่องจากความต้องการใช้พลังงานเพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง อันเป็นภาระแก่ประเทศในการลงทุนเพื่อจัดหาพลังงานทั้งในและนอกประเทศไว้ใช้ตามความต้องการที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว และปัจจุบันการดำเนินการอนุรักษ์พลังงานเพื่อให้มีการผลิตและการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนก่อให้เกิดการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและวัสดุที่ใช้ในการอนุรักษ์พลังงานขึ้นภายในประเทศนั้น ยังไม่สามารถเร่งรัดให้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ สมควรกำหนดมาตรการในการกำกับดูแล ส่งเสริมและช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้พลังงาน โดยมีกำหนดนโยบายอนุรักษ์พลังงาน เป้าหมาย และแผนอนุรักษ์พลังงาน การตรวจสอบและวิเคราะห์การอนุรักษ์พลังงาน วิธีปฏิบัติในการอนุรักษ์พลังงาน การกำหนดระดับการใช้พลังงานในเครื่องจักรและอุปกรณ์ การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาและอนุรักษ์พลังงาน เพื่อให้การอุดหนุนช่วยเหลือในการอนุรักษ์พลังงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงาน ตลอดจนการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพลังงาน และกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์พลังงานหรือผลิตเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน

3. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

3.1 การอนุรักษ์พลังงาน

3.1.1 การอนุรักษ์พลังงานในโรงงาน

ตามมาตรา 7 ใน พรบ. ระบุว่า การอนุรักษ์พลังงานในโรงงาน ได้แก่ การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) การปรับปรุงประสิทธิภาพของการเผาไหม้เชื้อเพลิง
- (2) การป้องกันการสูญเสียพลังงาน
- (3) การนำพลังงานที่เหลือจากการใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่
- (4) การเปลี่ยนไปใช้พลังงานอีกประเภทหนึ่ง

(5) การปรับปรุงการใช้ไฟฟ้าด้วยวิธีปรับปรุงตัวประกอบกำลังไฟฟ้า การลดความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงสุดในช่วงความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดของระบบการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าให้เหมาะสมกับภาวะ และวิธีการอื่น

(6) การใช้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง ตลอดจนระบบควบคุมการทำงานและวัสดุที่ช่วยในการอนุรักษ์พลังงาน

- (7) การอนุรักษ์พลังงานในอาคาร

3.1.2 การอนุรักษ์พลังงานในอาคาร

ตามมาตรา 17 ใน พรบ. ระบุว่า การอนุรักษ์พลังงานในอาคาร ได้แก่ การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) การลดความร้อนจากแสงอาทิตย์ที่เข้ามาในอาคาร

- (2) การปรับอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการรักษาอุณหภูมิในอาคารให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม
- (3) การใช้วัสดุก่อสร้างอาคารที่จะช่วยอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนการแสดงความงามของวัสดุก่อสร้างนั้น ๆ
- (4) การใช้แสงสว่างในอาคารอย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) การใช้และการติดตั้งเครื่องจักร อุปกรณ์ และวัสดุที่ก่อให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร
- (6) การใช้ระบบควบคุมการทำงานของเครื่องจักรและอุปกรณ์
- (7) การอนุรักษ์พลังงานโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.2 จัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ระบุไว้ในมาตรา 24 ให้จัดตั้ง “กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน” ในกระทรวงการคลัง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและค่าใช้จ่ายช่วยเหลือหรืออุดหนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน หรือการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชน สำหรับองค์กรเอกชนที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้น ต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์พลังงานหรือการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน และมีได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือมุ่งหากำไรจากการประกอบกิจการดังกล่าว

3.3 แหล่งที่มาของเงินกองทุน

ตาม พรบ. ได้ระบุแหล่งที่มาของเงินกองทุนฯ ดังนี้

- (1) เงินที่โอนจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงตามจำนวนที่นายกรัฐมนตรีกำหนด
- (2) เงินที่ส่งตามมาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 37 ซึ่งก็คือ เงินที่ต้องส่งเข้ากองทุนตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนดของ
- 2.1 ผู้ผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงและจำหน่ายในประเทศ
 - 2.2 ผู้นำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง และ
 - 2.3 ผู้ซื้อหรือได้มาซึ่งก๊าซจากผู้รับสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม
- (3) เงินค่าธรรมเนียมพิเศษที่จัดเก็บจากโรงงานควบคุมหรืออาคารควบคุมที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง
- (4) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นคราว ๆ
- (5) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้จากภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ
- (6) เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุนนี้

3.4 คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ

คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรีหนึ่งท่านที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ส่วนกรรมการประกอบด้วยปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน อธิบดีกรมโยธาธิการ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นายกวีศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีไม่เกิน 7 คน โดยเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ

4. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารกองทุนฯ ในสมัยรัฐบาล

นายอานันท์ ปันยารชุน

รัฐบาลอานันท์ 1 ได้กำหนดวงเงินขั้นต้นของกองทุนฯ ไว้จำนวน 1,500 ล้านบาท ซึ่งจัดสรรมาจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีอยู่จำนวน 6,000 ล้านบาท (อีก 4,500 ล้านบาท จัดสรรให้กับกองทุนสิ่งแวดล้อม) ส่วนปีต่อ ๆ ไป กองทุนฯ จะได้รับจากการเก็บภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวน 2,500 ล้านบาทต่อปี

นอกจากนี้ รัฐบาลนายอานันท์ได้กำหนดขนาดโรงงานอุตสาหกรรมและอาคารขนาดใหญ่ที่จะต้องอยู่ในความควบคุมและกำกับดูแลของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการอนุรักษ์พลังงานตามข้อกำหนดที่ระบุใน พรบ. ว่าเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการใช้พลังงานไฟฟ้าตั้งแต่ 2,000 กิโลวัตต์ขึ้นไป หรือพลังงานในรูปอื่นที่มีค่าเทียบเท่าหรือมากกว่าพลังงานไฟฟ้า 40 ล้านเมกะจูล (1 เมกะจูล = 3.60 เมกะวัตต์) โดยโรงงานที่อยู่ในขอบข่ายการควบคุมดังกล่าวข้างต้นจะมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนฯ ก็ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดว่าด้วยการอนุรักษ์พลังงาน หรือเป็นโรงงานควบคุมที่มีการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพ คือ อัตราการเพิ่มของการใช้พลังงานน้อยกว่าอัตราการเพิ่มของผลผลิต โดยกำหนดวงเงินช่วยเหลือให้โรงงานควบคุมหรืออาคารไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนเงินลงทุนทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม สำหรับโรงงานที่มีได้มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว จะได้รับสิทธิที่จะได้รับเงินช่วยเหลือที่หลัง ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวนี้ ทำให้มีการโต้แย้งจากภาคเอกชนว่าเป็นมาตรการที่ช่วยเหลือผู้ที่ร่ำรวยอยู่แล้ว ขณะที่ผู้ประกอบการรายย่อยต้องช่วยเหลือตนเองในด้านเงินทุน แต่รัฐบาลก็กล่าวว่าผลประโยชน์จากการอนุรักษ์พลังงานจะเกิดขึ้นต่อส่วนรวมทั้งประเทศ มิใช่ตกกับบุคคล

การคาดการณ์เกี่ยวกับการบริหารเงินกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

โครงการ	มูลค่า (ล้านบาท)
การช่วยเหลือโครงการลงทุนอนุรักษ์พลังงานของเอกชน	1,700
การอนุรักษ์พลังงานในอาคารของรัฐ	300
การประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมรณรงค์อนุรักษ์พลังงาน	120
การฝึกอบรม	75
การส่งเสริมโครงการค้นคว้าวิจัยเพื่ออนุรักษ์พลังงาน	100

ที่มา : ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 6 มีนาคม 2535

กองทุนพัฒนาชุมชนเมือง

1. ความเป็นมา

แนวคิดเรื่องการจัดตั้งกองทุนพัฒนาชุมชนเมือง (กองทุนฯ) ริเริ่มขึ้นโดยคณะกรรมการนโยบายที่อยู่อาศัยในสมัยที่นายไพจิตร เอื้อทวีกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกองทุนฯ ไว้ในแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนแออัดในเมือง (คนจนเมือง) ซึ่งรวมถึงจังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากกรุงเทพฯ แต่ในระยะแรกของการดำเนินงานจะเน้นเฉพาะคนจนเมืองในกรุงเทพฯ เท่านั้น ทั้งนี้เพราะคนจนเมืองจำนวนไม่น้อยขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม เพื่อนำมาประกอบอาชีพตามความสามารถที่มีอยู่ อันจะนำไปสู่การยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองได้

2. นโยบายของรัฐบาลอานันท์ ปันยารชุน

2.1 การบริหารเงินกองทุนฯ

รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (อานันท์ 1) ได้ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง จึงมีมติเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 อนุมัติเงินจำนวน 1,250 ล้านบาท เพื่อดำเนินงานตามโครงการพัฒนาชุมชนเมือง รวมทั้งให้มีการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม.) สังกัดการเคหะแห่งชาติ (การเคหะฯ) พร้อม ๆ กับการสิ้นสุดของรัฐบาลอานันท์ 1

เรื่องดังกล่าวได้รับการสานต่อในรัฐบาลอานันท์ 2 (มิถุนายน-กันยายน 2535) โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2535 เห็นชอบให้จัดสรรเงินจำนวน 1,250 ล้านบาทเป็น 2 วงด วงดแรกจ่ายในปี 2536 จำนวน 500 ล้านบาท และที่เหลือจำนวน 750 ล้านบาท ให้จ่ายในปี 2537 สำหรับหลักการการใช้เงินกองทุนฯ ตามที่ระบุในแผนแม่บท 5 ปี (ช่วงแผนฯ 7) จะเน้นการให้บริการด้านสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อที่อยู่อาศัยตามความเหมาะสมแก่คนจนเมือง รวมทั้งให้มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการออมทรัพย์และสินเชื่อไม่น้อยกว่า 850 องค์กรในช่วงแผนฯ 7 เพื่อให้คนจนเมืองที่เป็นสมาชิกขององค์กรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ สินเชื่อที่ให้บริการนี้จะคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าสถาบันการเงินทั่วไป

สำหรับอัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาในการให้สินเชื่อ คณะกรรมการ พชม. ได้กำหนดเป็น 3 ประเภท เรียงตามลำดับอัตราดอกเบี้ยจากต่ำไปสูง พร้อมทั้งเพดานในระยะเวลาในการปล่อยกู้ ดังนี้

1. สินเชื่อเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย 7% เวลา 15 ปี
2. สินเชื่อเพื่อพัฒนาอาชีพ 10% เวลา 5 ปี
3. สินเชื่อหมุนเวียน 11% เวลา 1 ปี

สำหรับวงเงินการให้สินเชื่อไม่ได้ระบุเพดาน ขึ้นกับโครงการที่เสนอ ส่วนวิธีการให้สินเชื่อนั้นจะเป็นลักษณะที่ พชม. ปล่อยให้แก่องค์กรเพื่อนำไปปล่อยกู้ต่อให้สมาชิก โดยให้บวกดอกเบี้ยเพิ่มได้ไม่เกิน 5%

หรือตามอัตราที่ได้กล่าวข้างต้น (สยามโพสต์ ฉบับวันที่ 26 ตุลาคม 2535) ความแตกต่างกันของอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อแต่ละประเภทนั้นขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการบริหารสินเชื่อ โดยสินเชื่อหมุนเวียนที่ปล่อยให้องค์กรชุมชนจะมีความยุ่งยากในการดำเนินงานมากกว่าสินเชื่อเพื่อพัฒนาอาชีพ ขณะที่สินเชื่อเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยจะมีอัตราดอกเบี้ยต่ำสุด เนื่องจากเป็นสินเชื่อระยะยาว (ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 21 สิงหาคม 2535)

2.2 คณะกรรมการโครงการพัฒนาชุมชนเมือง

แม้ว่าสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม.) จะสังกัดการเคหะแห่งชาติ แต่ก็มีระบบการบริหารที่คล่องตัว และคาดว่าจะสามารถแยกเป็นองค์กรอิสระโดยบริหารงานแบบเอกชนและมีกฎหมายรองรับได้ภายใน 5 ปี

สำหรับคณะกรรมการโครงการพัฒนาชุมชนเมือง ซึ่งมีผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติเป็นประธาน และนายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม ผู้อำนวยการสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการผู้จัดการ ส่วนคณะกรรมการ พชม. มีจำนวน 11 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติและกรรมการผู้จัดการรวม 2 คนโดยตำแหน่ง ส่วนตำแหน่งที่เหลือคือ ตัวแทนจากภาครัฐบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง) 3 คน ตัวแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนและเอกชนจำนวน 3 คน และตัวแทนจากชาวบ้านอีก 3 คน

กองทุนพัฒนาเมือง*

1. วัตถุประสงค์

นายการุณ จันทรางศุ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เสนอแนวคิดเรื่องการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเมือง โดยอ้างว่าเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคในเขตกรุงเทพฯ ที่มักประสบปัญหาความซ้ำซ้อนในการทำงาน รวมทั้งการไม่ประสานงานในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อหาเงินทุนสำหรับการพัฒนาเมืองตามโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะการสร้างระบบสาธารณูปโภคที่ยังมีความขาดแคลนอยู่มากในหลายพื้นที่

2. แหล่งเงินทุน

สำหรับแหล่งที่มาของเงินทุนตามข้อเสนอของนายการุณ จันทรางศุ คือ ภาษีเงินได้บางส่วนที่จัดเก็บจากรธุรกิจที่มีส่วนได้เสียโดยตรงจากการพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ก็ควรเก็บภาษีเงินได้จากธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจรถยนต์ หรือหากเป็นโครงการพัฒนาระบบประปา ก็ควรเก็บภาษีเงินได้จากธุรกิจที่ได้รับประโยชน์จากระบบประปานั้น เป็นต้น นอกจากการเรียกเก็บภาษีเงินได้แล้ว นายการุณได้เสนอให้เก็บภาษีโรงเรือน รวมทั้งเสนอให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณปีละประมาณ 5,000-10,000 ล้านบาทเข้ากองทุนด้วย

อนึ่ง เป็นเรื่องที่น่ายินดีมากที่ข้อเสนอในการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเมืองได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหลายฝ่าย โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจราจร ไม่ว่าจะเป็นสำนักผังเมือง หรือกองกำกับการตำรวจจราจร เป็นต้น

* คัดย่อจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 10 พฤศจิกายน 2535

กองทุนบำเหน็จกลาง

1. วัตถุประสงค์และความเป็นมา

กองทุนบำเหน็จกลาง (กองทุนฯ) ริเริ่มจัดทำขึ้นในสมัยที่ ม.ร.ว. จัตุมงคล โสณกุล ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมบัญชีกลาง ขณะที่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี การจัดตั้งกองทุนฯ เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการการออมแบบผูกพัน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ข้าราชการได้มีเงินทุนจำนวนหนึ่งเมื่อลาออกจากราชการหรือเกษียณอายุราชการ รวมทั้งเป็นการยกระดับรายได้ของข้าราชการให้ใกล้เคียงกับภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลทางตรงในการแก้ปัญหาสมองไหลของราชการ

2. การบริหารเงินกองทุน

กองทุนบำเหน็จกลางอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมบัญชีกลาง จะมีลักษณะการบริหารงานคล้ายกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีผู้จัดการกองทุนทำหน้าที่บริหารเงินกองทุน โดยเงินกองทุนฯ จำนวนไม่ต่ำกว่า 80% จะนำไปซื้อหุ้นหรือพันธบัตรที่มีความมั่นคงหรือผลตอบแทนที่ดี ส่วนที่เหลืออีกจำนวนประมาณ 20% จะลงทุนในกิจการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ข้าราชการทั่วไป เช่น สร้างที่อยู่อาศัยให้เขาในราคาถูกแก่ข้าราชการ เป็นต้น

สำหรับคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ประกอบด้วยอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นผู้จัดการกองทุน ส่วนคณะกรรมการร่วมได้แก่ ปลัดกระทรวงการคลัง ผู้แทนของธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ

3. แหล่งที่มาของเงินกองทุนและวิธีรับเงิน

ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้ยืนยันว่า การจัดตั้งกองทุนบำเหน็จกลางจะมีขึ้นในรัฐบาลชุดนี้อย่างแน่นอน โดยมีขนาดของกองทุนประมาณ 140,000 ล้านบาท (ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 16 ตุลาคม 2535)

เงินเข้ากองทุนฯ มาจากการหักเงินจากข้าราชการในอัตรา 3% ของเงินเดือน และรัฐบาลจ่ายสมทบในอัตรา 7.5% ของเงินเดือน ทั้งนี้รัฐบาลจะจ่ายเงินมาเป็นก้อนโดยจัดสรรผ่านงบประมาณรายจ่ายในส่วนงบเงินเดือนประจำ

สำหรับการรับเงินกองทุนฯ ได้กำหนดให้ข้าราชการทุกคนสามารถเลือกรับเงินได้ 2 แบบคือ

1. รับเป็นก้อนครั้งเดียว หรือ
2. รับในส่วนที่เป็นการสะสมของตนเอง 3% เพียงส่วนเดียวก่อน ส่วนอีก 7.5% ที่เป็นเงินสมทบของทางราชการค่อย ๆ ทะยอยรับเป็นแบบบำนาญก็ได้ เงินสะสมส่วนนี้ทางกองทุนจะนำไปลงทุนในระยะยาว โดยสัดส่วนที่ได้รับจะน้อยกว่าสัดส่วนที่ข้าราชการบำนาญปัจจุบันได้รับขณะนี้

กองทุนยางมะตอย

ในช่วงต้นปี 2535 เกิดปัญหาการขาดแคลนยางมะตอย หรือปริมาณการผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ ประกอบกับการนำเข้ายางมะตอยจะต้องถูกจัดเก็บเงินจำนวนหนึ่งเพื่อส่งเข้ากองทุนยางมะตอย (กองทุนฯ) และราคาจำหน่ายที่ถูกควบคุมโดยรัฐบาล กรมทางหลวงจึงเสนอให้รัฐบาลยกเลิกการเก็บเงินเข้ากองทุนฯ เพื่อจูงใจให้มีการนำเข้ามากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการนำเข้าโดยบริษัทเชลล์ฯ ในฐานะผู้นำเข้ารายใหญ่เพียงแห่งเดียว กรมทางหลวงและสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นหน่วยงานหลักที่ใช้ยางมะตอย แต่เนื่องจากปี 2535 เป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลหลายชุด นับแต่รัฐบาลอานันท์ 1 ที่สิ้นสุดลงเมื่อปลายเดือนมีนาคม ก็เป็นรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร ซึ่งก็อยู่เพียงเดือนเศษ ๆ ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นรัฐบาลอานันท์ 2 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2535 ดังนั้น การแก้ปัญหาการขาดแคลนยางมะตอยจึงแตกต่างกันตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุด ดังนี้

การเสนอให้รัฐบาลยกเลิกการเก็บเงินจากการนำเข้ายางมะตอยเพื่อเข้ากองทุนฯ เกิดขึ้นในช่วงปลายสมัยรัฐบาลอานันท์ 1 นายไพจิตร เอื้อทวีกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานอนุกรรมการนโยบายปิโตรเลียมที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว จึงปฏิเสธที่จะแก้ไข โดยขอให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลชุดต่อไป แต่ได้ให้ความเห็นว่า หากจะมีการลดหรือยกเลิกการเก็บเงินเข้ากองทุนฯ แล้ว กรมทางหลวงควรมีแผนรองรับที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลประโยชน์ของรัฐที่จะได้กลับคืนมา ไม่ควรให้ผลประโยชน์ตกไปเป็นของเอกชนทั้งหมด

นายกร ทัพพะรังสี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบเรื่องการพลังงานโดยตรงในสมัยรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร ซึ่งเป็นรัฐบาลชุดต่อมา ได้เห็นชอบให้ลดอัตราเงินส่งเข้ากองทุนฯ สำหรับยางมะตอยที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรภายหลังจากการศึกษาแล้วพบว่ามีการขาดแคลนจริง แต่ยังไม่ทันที่จะเซ็นอนุมัติก็เกิดการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลเป็นรัฐบาลอานันท์ 2 ซึ่งนายปิยะสวัสดิ์ อัมระนันท์ ผู้อำนวยการสำนักงานพลังงานแห่งชาติยืนยันว่าจะเสนอเรื่องการลดอัตราเงินเข้ากองทุนฯ ให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบต่อไป เนื่องจากเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อกระตุ้นให้มีการนำเข้ามากขึ้น

ใครเป็นผู้ผลิต-ผู้นำเข้ายางมะตอยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันผู้นำเข้ายางมะตอยรายใหญ่คือ บริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย จำกัด ส่วนผู้ผลิตยางมะตอยภายในประเทศคือ บริษัทเอสโซ่สแตนดาร์ด (ประเทศไทย) จำกัด โดยผลิตได้วันละ 400-500 ตัน ซึ่งครองส่วนแบ่งตลาดในประเทศประมาณ 60% และไม่มีโครงการลงทุนเพิ่ม เนื่องจากต้องใช้เงินทุนจำนวนมากซึ่งไม่คุ้มค่า ประกอบกับไม่สามารถคาดการณ์ถึงความต้องการยางมะตอยในอนาคตได้อย่างชัดเจน

กองทุนพัฒนาเพื่อการลงทุน

วันที่ 24 มิถุนายน 2534 คณะรัฐมนตรีในสมัยของรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ได้เห็นชอบให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีรับประมาณ พ.ศ. 2502 มาตรา 24 ตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง เพื่อเปิดโอกาสให้กระทรวงการคลังสามารถจัดตั้งกองทุนพัฒนาเพื่อการลงทุน สำหรับทำหน้าที่บริหารหุ้นที่รัฐบาลถือไว้ในสัดส่วนไม่ต่ำกว่า 49% ในหน่วยงานต่าง ๆ และในสถานที่ถือในรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งขณะนี้รัฐบาลถือหุ้นอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยคิดตามราคาตลาด มีมูลค่าประมาณ 10,000 ล้านบาท และถือหุ้นนอกตลาดโดยคิดตามมูลค่าหุ้นมีมูลค่ากว่า 7,000 ล้านบาท การแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นเป็นการให้อำนาจกระทรวงการคลังที่จะสามารถนำเงินจากการจำหน่ายหุ้นในนิติบุคคลแห่งหนึ่งไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลแห่งอื่นได้ โดยไม่ต้องนำเงินรายได้ส่งเข้าคลัง ต่างจากเดิมที่กฎหมายระบุให้นำผลประโยชน์หรือดอกผลจากการจำหน่ายหุ้นส่งเข้าคลัง โดยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้

กองทุนพัฒนาเพื่อการลงทุนจะมีแนวนโยบายการบริหารที่แตกต่างจากกองทุนรวม เนื่องจากไม่หวังผลกำไรจากการซื้อขายหุ้น โดยมีเป้าหมายหลักที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่โครงการที่เอกชนได้รับสัมปทาน หรือโครงการลงทุนตามนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติวิธีรับประมาณ พ.ศ. 2502 มาตรา 24 แก้ไขเพิ่มเติมวรรคแรก ดังนี้

ตามมาตรา 24 ของพระราชบัญญัตินี้ว่า เดิมได้ระบุไว้ว่า บรรดาเงินที่ส่วนราชการได้รับกรรมสิทธิ์ไม่ว่าจะได้รับตามกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับ หรือได้รับจากการให้ใช้ทรัพย์สิน หรือเก็บดอกผลจากทรัพย์สินของราชการ ให้ส่วนราชการที่ได้รับเงินนั้นส่งคลังตามระเบียบหรือข้อบังคับที่รัฐบาลกำหนด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น ก็ให้มีการแก้ไขโดยเพิ่มเติมว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสามารถมีอำนาจยกเว้นรายได้จากการขายหุ้นหรือทรัพย์สิน ไม่ต้องนำเงินรายได้ส่งเข้าคลัง แต่สามารถไปซื้อหุ้นตัวอื่นที่เห็นว่าจะมีประโยชน์หรือไปลงทุนในโครงการสัมปทาน โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

รหัสเอกสารวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ร่วมกับ
โครงการสำนักวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณฝ่ายนิติบัญญัติ
สถาบันนโยบายศึกษา

รหัส	ลส. 000	นโยบายศึกษา
	ลส. 100	เอกสารการสัมมนาหรือการประชุมทางวิชาการ
	ลส. 200	ระบบราชการและภาครัฐบาล
	ลส. 300	การบริหารการคลัง
	ลส. 400	งบประมาณแผ่นดิน
	ลส. 500	ภาษีอากรและรายได้รัฐบาล
	ลส. 600	หนี้สาธารณะ
	ลส. 700	การคลังท้องถิ่น
	ลส. 800	รัฐวิสาหกิจ
	ลส. 900	มติสำคัญของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยเศรษฐกิจ

รายชื่อเอกสารวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ร่วมกับ
สถาบันนโยบายศึกษา

เอกสารวิชาการหมายเลข	ลส 001	นโยบายสิ่งแวดล้อมในยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ประธาน <i>สุวรรณมงคล</i> พฤศจิกายน 2536
เอกสารวิชาการหมายเลข	ลส 301	กองทุนหมุนเวียน <i>จิตติมา คุปตานนท์</i> กุมภาพันธ์ 2537
เอกสารวิชาการหมายเลข	ลส 401	ลักษณะการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2536 <i>ไกรยุทธ อีรตยาคินันท์</i> ตุลาคม 2536
เอกสารวิชาการหมายเลข	ลส 501	ภาวะภัยแล้งและอุตสาหกรรมรถยนต์ <i>รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (บรรณาธิการ)</i> ธันวาคม 2536
เอกสารวิชาการหมายเลข	ลส 502	ค่าบริการสาธารณสุขภาค ยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน <i>จิตติมา คุปตานนท์</i> กุมภาพันธ์ 2537

- | | | |
|----------------------|--------|--|
| เอกสารวิชาการหมายเลข | ลส 801 | รัฐวิสาหกิจไทย ปี 2535
รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ (บรรณาธิการ)
ธันวาคม 2536 |
| เอกสารวิชาการหมายเลข | ลส 802 | องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
ยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน
บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ
วิมลรัตน์ สุขเจริญ
สมศรี ฉัตรสกุลวิไล
มกราคม 2537 |
| เอกสารวิชาการหมายเลข | ลส 803 | รัฐวิสาหกิจเกี่ยวกับน้ำมัน
บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ
สมศรี ฉัตรสกุลวิไล
มกราคม 2537 |

รายชื่อหนังสือและเอกสารวิชาการที่จัดพิมพ์แล้ว
โครงการสำนักวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณฝ่ายนิติบัญญัติ
สถาบันนโยบายศึกษา

ก. หนังสือ

1. รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ และกัลยา อุดมวิทิต (บรรณาธิการ)
มติสำคัญของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยเศรษฐกิจ
ยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
(สิงหาคม 2531-กุมภาพันธ์ 2534)
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มกราคม 2536
2. รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ และวิมลรัตน์ สุขเจริญ
การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและมาตรการการคลัง
ยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
(สิงหาคม 2531-กุมภาพันธ์ 2534)
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีนาคม 2536
3. รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ และวิมลรัตน์ สุขเจริญ
การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและมาตรการการคลัง
ยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน
(มีนาคม 2534-พฤษภาคม 2535)
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กุมภาพันธ์ 2536

ข. เอกสารวิชาการ

- เอกสารวิชาการหมายเลข 101 นโยบายการคลังของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2529-2535
ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์
- เอกสารวิชาการหมายเลข 102 งบประมาณแผ่นดิน 2535 : บทวิเคราะห์
งบประมาณรายจ่าย
อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
- เอกสารวิชาการหมายเลข 103 งบประมาณแผ่นดิน 2535 : โครงสร้างและ
นโยบายรายได้
ศุภรัตน์ ควัฒน์กุล
- เอกสารวิชาการหมายเลข 201 ลำดับเหตุการณ์สำคัญของเศรษฐกิจไทย
มกราคม-พฤษภาคม 2535
จารุวรรณ เรืองจ้อย
- เอกสารวิชาการหมายเลข 202 ลำดับเหตุการณ์สำคัญของเศรษฐกิจไทย
มิถุนายน-กันยายน 2535
บัณฑิต จันทรโรจนกิจ
- เอกสารวิชาการหมายเลข 301 มติสำคัญของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยเศรษฐกิจ
มกราคม-พฤษภาคม 2535
- เอกสารวิชาการหมายเลข 401 การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและมาตรการทางการคลัง
มกราคม-พฤษภาคม 2535
วิมลรัตน์ สุขเจริญ
- เอกสารวิชาการหมายเลข 501 รัฐวิสาหกิจยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน
(มีนาคม 2534 - เมษายน 2535) :
บริษัท การบินไทย จำกัด
บัณฑิต จันทรโรจนกิจ

เอกสารวิชาการหมายเลข	502	รัฐวิสาหกิจยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (มีนาคม 2534 - เมษายน 2535) รัฐวิสาหกิจด้านเกษตรกรรม จิตติมา คูปตานนท์ บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ สมศรี ฉัตรสกุลวิไล
เอกสารวิชาการหมายเลข	503	รัฐวิสาหกิจยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (มีนาคม 2534 - เมษายน 2535) รัฐวิสาหกิจด้านการขนส่งและคมนาคม จิตติมา คูปตานนท์ บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ วิมลรัตน์ สุขเจริญ สมศรี ฉัตรสกุลวิไล
เอกสารวิชาการหมายเลข	601	ภาชีอากรในยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (มีนาคม 2534 - เมษายน 2535) จิตติมา คูปตานนท์
เอกสารวิชาการหมายเลข	801	ภาครัฐบาลในยุครัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (มีนาคม 2534 - เมษายน 2535) วิมลรัตน์ สุขเจริญ

สถาบันนโยบายศึกษา

ที่อยู่ 1041 ชั้น 3 ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
 โทรศัพท์ 270-1015 270-1016
 271-4838 271-4339
 โทรสาร 271-4842

